

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

HE 120/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi.

Asiantuntijakuuleminen talousvaliokunnassa 15.10.2025

Asia

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esitys pohjautuu oikeusministeriön asettaman työryhmän mietintöön. KKV oli edustettuna työryhmässä. KKV kannattaa monilta osin esitystä, mutta haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota seuraaviin seikkoihin.

Soveltamisalan laajennus

KKV pitää direktiivin mukaista soveltamisalan laajentamista myös korottomiin ja kuluttomiin luottoihin tärkeänä ylivelkaantumista koskevien ongelmien ehkäisemiseksi. KKV katsoo, että ehdotettua kuluttajansuojalain 7 luvun 1 a §:n 1 momentin 1 kohtaa voitaisiin täsmentää 2 momentin 1 kohdan mukaisesti kattamaan myös luottojen ostamisen. KKV pitää tarkoituksenmukaisena, että soveltamisala kattaisi kolmannen osapuolen mahdollisuuden luottojen ostamiseen myyjän tai palvelun suorittajan koosta huolimatta. Ehdotettu soveltamisalan rajausta voi johtaa tilanteeseen, jossa lain hengen vastaisesti soveltamisalaa pyritään kiertämään järjestelyllä, jossa maksunlykkäyksen tosiasiallisesti myöntävä taho on kolmas osapuoli, joka ostaa saatavan myyjältä tai palvelun suorittajalta.

KKV katsoo lisäksi, että nykyinen hintasäätely tulisi laajentaa sellaiseen laajuuteen, joka koskemaan myös tällä hetkellä sääntelyn ulkopuolelle jätettyä liikennevälineiden osamaksukauppaa. KKV katsoo, että esityksessä mainittu kuluttajansuojalain 4 lukuun sisältyvä kohtuuttomia sopimusehtoja koskeva sääntely ja rikoslain niin sanottu luottokiskonta eivät riittävällä tavalla takaa direktiivin tavoitteita. Näiden luottojen erityisasema mahdollistaa luottojen muista kuluttajaluotoista poikkeavan hinnoittelurakenteen, jossa nimelliskorko tyypillisesti on alhainen, mutta muina luottokustannuksina perityt maksut voivat olla huomattavasti suurempia kuin muissa, hintasäätelyn soveltamisalaan kuuluvissa luotoissa. Luottoja markkinoidaankin näkyvästi matalilla koroilla, vaikka korko on vain yksi osa luoton todellisia kustannuksia. Sen lisäksi, että matalilla koroilla markkinointi on houkuttelevaa, vaikeuttaa erilainen hinnoittelu myös näiden luottojen vertailua muihin kuluttajaluottoihin sekä saattaa hämärtää kuluttajien yleistä hintaymmärrystä.

Luottokelpoisuuden arviointi ja sopimusoikeudellinen seuraamus

KKV pitää esitystä luottokelpoisuuden arviointivelvollisuudesta direktiivin vaatimusten mukaisena ja tarpeellisenä täsmennyksenä nykytilaan myös velkaongelmien ennaltaehkäisemisen kannalta. Luottokelpoisuuden arviointivelvollisuuden tarkoitus on varmistaa, että luottoa ei myönnetä sellaiselle kuluttajalle, jolla ei ole maksukykyä luoton takaisinmaksuun. Kyse on aina kuluttajan yksilöllisestä maksukyvyn arvioinnista.

KKV pitää tärkeänä, että luottokelpoisuuden arviointi tehdään aina kuluttajan tuloja, menoja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien tietojen perusteella. Tiedot tulee hankkia kuluttajalta, luottotietorekisteristä ja tarvittavista muista lähteistä. KKV kiinnittää huomiota, että positiivisen luottotietorekisterin tarkoitus on edistää vastuullista luotonantoa ja vähentää ylivelkaantumista. Positiivinen luottotietorekisteri sekä luottotietorekisterit, joista luotonantajat tarkastavat kuluttajan maksuhäiriömerkinnät, ovat oleellisia ja välttämättömiä lähteitä luottokelpoisuuteen vaikuttavien tietojen varmistamiseksi. Positiivisen luottotietorekisterin tietosisältöä on tosiasiallisesti hyödynnettävä luottokelpoisuuden arvioinnissa, jotta tavoite vastuullisesta luotonannosta ja ylivelkaantumisen ehkäisystä saavutettaisiin.

KKV huomauttaa, että velvollisuus tietojen pyytämiseen myös kuluttajalta itseltään on välttämätöntä esimerkiksi tarpeeksi kattavien menotietojen saamiseksi. KKV kiinnittää tässä yhteydessä myös huomiota siihen, että jatkovalmistelun myötä positiiviseen luottotietorekisteriin ei ilmoiteta korottomia ja kuuttomia kuluttajaluottoja, vaikka ne jatkossa kuuluvat kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan. KKV katsoo, että tämä korostaa entisestään luotonantajien velvollisuutta tietojen pyytämiseen myös kuluttajalta itseltään. KKV pitää tärkeänä mahdollisuutta myöhemmin tarkastella positiivisen luottotietorekisterin tietosisällön kattavuutta siten, että se sisältäisi kattavasti kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluvat luotot.

KKV katsoo, että ehdotettu sopimusoikeudellinen seuraamus luottokelpoisuuden arviointivelvoitteen rikkomisesta on tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen. Riittävän ankara sopimusoikeudellinen seuraamus on KKV:n näkemyksen mukaan omiaan parantamaan luottokelpoisuuden arviointivelvoitteen noudattamista. Velvollisuuden noudattamisella on tärkeä suhde ylivelkaantumisen ehkäisemiseen. Puutteellisesti suoritettu luottokelpoisuuden arviointi ja luoton myöntäminen kuluttajille, jotka eivät tosiasiallisesti kykene maksamaan luottoa takaisin, on omiaan johtamaan taloudellisiin vaikeuksiin ja ylivelkaantumiseen.

Erika Virtanen
ryhmäpäällikkö